

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 362/2022-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Cubinková, s. r. o., Mickiewiczova 2, Bratislava, IČO 47 246 910, v mene ktorej koná konateľka advokátka JUDr. Eva Cubinková, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 31 Dz 5/2022 z 29. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) č. k. 31 Dz 5/2022 z 29. marca 2022 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu správne súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je na základe návrhu predsedníčky Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) zo 17. februára 2020 disciplinárne stíhaná pre závažné disciplinárne previnenie nezlučiteľné s funkciou sudcu.
3. Sťažovateľke bolo 9. marca 2022 najvyšším správny súdom doručené upovedomenie z 28. februára 2022 o postúpení disciplinárneho konania najvyššiemu správne súdu a poučenie o možnosti vzniesť námietku zaujatosti. Z obsahu upovedomenia vyplynulo, že disciplinárna vec sťažovateľky pôvodne predložená disciplinárnemu senátu súdnej rady s pôvodne pridelenou

spisovou značkou 3Ds/2/2020 bola náhodným výberom pridelená disciplinárnemu senátu 32D najvyššieho správneho súdu, o ktorej tento koná pod sp. zn. 32D/9/2021 v zložení senátu: JUDr. Anita Filová, predsedníčka disciplinárneho senátu, JUDr. Marián Fečík a JUDr. Michal Matulník, PhD., členovia senátu, Mgr. Eva Kováčechová a JUDr. Kamil Baraník, PhD., LL.M., prísediaci sudcovia.

4. Sťažovateľka včas podanou námietkou vzniesla námietku zaujatosti všetkých sudcov senátu 32D.

5. Najvyšší správny súd o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľkou rozhodol tak, že z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci vedenej na najvyššom správnom súde pod sp. zn. 32D/9/2021 vylúčil len prísediacu sudkyňu Mgr. Evu Kováčechovú a vo vzťahu k ostatným členom disciplinárneho senátu rozhodol tak, že nie sú vylúčení z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci sťažovateľky.

6. Napadnuté rozhodnutie najvyšší správny súd odôvodnil tak, že osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaujato vo všetkých veciach, teda aj v disciplinárnych veciach, čo vyplýva aj z čl. 144 ústavy, ktorý výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie. Vychádzajúc z uvedených premís, dospel najvyšší správny súd k záveru, že podanie návrhu na disciplinárne stíhanie predsedom súdnej rady nie je spôsobilé spochybníť nestrannosť a nezaujatosť sudcov disciplinárneho senátu 32D. Najvyšší správny súd konštatoval, že právomoc súdnej rady, ktorú jej zveril ústavodarca v čl. 141a ods. 6 ústavy, nie je možné stotožňovať s oprávnením jej predsedu, ktorý tvorí len jednu osemnástinu jej celkového zloženia. Predseda súdnej rady nemá voči sudcom disciplinárneho súdu žiadnu konkrétnu právomoc okrem právomoci podať disciplinárny návrh, táto okolnosť však sama osebe nie je spôsobilá spochybníť nestrannosť sudcov disciplinárneho senátu 32D.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka považuje napadnuté rozhodnutie za nedostatočne odôvodnené, neúplné, porušujúce jej právo na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

8. Sťažovateľka namietala zaujatosť, absenciu nestrannosti a nezávislosti sudcov (predsedníčky senátu, členov senátu, ako aj prísediacich sudcov) disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu 32D, pretože existujú okolnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o nestrannosti týchto sudcov.

9. Sťažovateľka uviedla, že v disciplinárnom konaní vedenom na najvyššom správnom súde pod sp. zn. 32 D/9/2021 je navrhovateľom predseda súdnej rady disponujúci vo vzťahu ku všetkým sudcom vykonávajúcim funkciu sudcu v Slovenskej republike vrátane sudcov senátu 32D najvyššieho správneho súdu návrhovými disciplinárnymi právomocami, ktorý súčasne riadi a organizuje činnosť súdnej rady. Súdna rada je zase tým orgánom, ktorý disponuje vo vzťahu ku všetkým sudcom vrátane sudcov senátu 32D najvyššieho správneho súdu rozsiahlymi kariérnymi právomocami (rozhoduje o preložení sudcu, pridelení sudcu, predkladá návrhy na sudcov kandidátov, ktorí by mohli pôsobiť v medzinárodných súdnych orgánoch, vykonáva dohľad a konanie vo veci majetkových pomerov sudcu, dohľad nad spĺňaním predpokladov sudcovskej spôsobilosti sudcu a napokon rozhoduje aj o vyslovení nesúhlasu s trestným stíhaním sudcu pre

trestný čin ohýbania práva). Dôsledkom výkonu právomoci súdnej rady môže byť podanie disciplinárneho návrhu predsedom súdnej rady proti sudcovi. Predseda súdnej rady má rozsiahlu návrhovú disciplinárnu právomoc voči sudcom, ktorá je nezávislá od rozhodnutia alebo stanoviska súdnej rady. Navyše vo vzťahu ku všetkým sudcom najvyššieho správneho súdu vrátane prísediacich sudcov ide o špecifický vzťah, keď predseda súdnej rady sa priamo spolupodieľal na ich výbere do sudcovskej funkcie po tom, čo bol novo kreovaný najvyšší správny súd, vrátane členov senátu 32D, ktorý prejednáva a rozhoduje disciplinárnu vec sťažovateľky. Funkcia predsedu súdnej rady je výnimočná, pretože rozsah oprávnení, ktoré vo vzťahu k sudcom prisudzuje tejto funkcii právny poriadok, nemá žiaden iný navrhovateľ v disciplinárnom konaní.

10. Sťažovateľka zastáva názor, že navrhovateľ, ktorým je predseda súdnej rady, mohol a môže z titulu svojej funkcie uplatniť na disciplinárne konanie neprimeraný vplyv. Namietaní sudcovia disciplinárneho senátu budú teda rozhodovať o návrhu osoby, ktorá má nad nimi disciplinárnu právomoc a ktorá ich vybrala do funkcie sudcu. Navyše kandidatúru JUDr. Kamila Baranika, PhD., LL.M., na voľbu prísediaceho sudcu navrhol osobne predseda súdnej rady, z čoho je možné usudzovať bližší osobný kontakt prísediaceho sudcu a predsedu súdnej rady – navrhovateľa v disciplinárnom konaní, ktorý presahuje rámec výlučne formálneho kolegiálneho vzťahu oboch osôb.

11. V tejto situácii nedostatok nestrannosti najvyššieho správneho súdu má funkčnú povahu a týka sa hierarchických väzieb a iných väzieb medzi sudcami najvyššieho správneho súdu a navrhovateľom v tomto disciplinárnom konaní.

12. Napadnuté rozhodnutie tieto východiská síce konštatuje, ale žiadnym spôsobom ich v okolnostiach konkrétneho prípadu nezohľadňuje. Podľa názoru sťažovateľky tak nebola rešpektovaná konštantná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ústavného súdu ani Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, nebol vykonaný objektívny test zaujatosti namietaných sudcov a vo veci bolo vydané právne neudržateľné a arbitrárne rozhodnutie, a to na základe subjektívneho vyjadrenia namietaných sudcov o absencii skutočností spochybňujúcich ich nestrannosť a nezaujatosť, čím boli porušené označené práva sťažovateľky. Najvyšší správny súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nevysporiadal s konkrétnymi okolnosťami a skutočnosťami prípadu uvádzanými sťažovateľkou podľa objektívneho kritéria a neposúdil ich, nevyjadril sa ku skutočnosti, či majú tieto skutočnosti potenciál spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti a nezaujatosti sudcov a či obavu sťažovateľky je z objektívneho hľadiska možné považovať za oprávnenú.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozhodnutím najvyššieho správneho súdu o nevyľúčení sťažovateľkou namietaných sudcov disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu, ktorý bude rozhodovať o disciplinárnom previnení sťažovateľky. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší správny súd neposúdil dostatočným spôsobom objektívnu stránku nestrannosti všetkých namietaných členov senátu, ale rozhodnutie zúžil len na posúdenie subjektívnej stránky,

nevysporiadal sa dostatočne s argumentáciou sťažovateľky v uplatnenej námietke zaujatosti, čo robí z uznesenia najvyššieho správneho súdu arbitrárne, svojvoľné a neodôvodnené rozhodnutie.

14. Vo svojej judikatúre ústavný súd konštantne zdôrazňuje, že obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Aj ESLP, ktorého judikatúru ústavný súd pri svojom rozhodovaní už tradične zohľadňuje, nestrannosť definoval vo veci Piersack v. Belgicko, rozsudok ESLP č. 8692/79 z 1. októbra 1982 ako absenciu predsudku alebo zaujatosti.

15. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument strany konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

16. Ústavný súd si je vedomý svojej judikatúry, keď opakovane vyslovil, že rozhodovanie o námietke zaujatosti sudcu je rozhodovaním o procesnej otázke a je nezávislým od rozhodovania súdu v merite veci. Okolnosť, že o veci rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúci dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti, vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku, resp. Trestného poriadku, a preto ústavný súd poväčšine v prípadoch, ak má byť predmetom ústavného prieskumu rozhodnutie, ktorým sa rozhodlo o námietke zaujatosti sťažovateľa, vyslovuje nedostatok svojej právomoci na preskúmanie takého rozhodnutia, prípadne neprípustnosť ústavnej sťažnosti z dôvodu nevyčerpania dostupných prostriedkov nápravy. V prípade sťažovateľky však ide o rozhodovanie o námietke zaujatosti sudcov disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu, keď zákon č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov [disciplinárny súdny poriadok (ďalej len „disciplinárny poriadok“)] žiadny ďalší právny prostriedok nápravy neupravuje.

17. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší správny súd nevyhlásil z prejednávania a rozhodovania disciplinárnej veci sťažovateľky ňou namietaných sudcov disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu „32 D“ JUDr. Anitu Filovú, JUDr. Mariána Fečíka, JUDr. Michala Matulníka, PhD., doc. JUDr. Kamila Baraníka, PhD., LL.M., konštatujúc, že skutočnosti tvrdené sťažovateľkou (totožné s jej argumentáciou uvedenou v ústavnej sťažnosti) nie sú spôsobilé spochybníť nestrannosť a nezaujatosť sudcov disciplinárneho senátu 32D najvyššieho správneho súdu, pretože predseda súdnej rady nemá samostatne voči sudcom disciplinárneho súdu žiadnu konkrétnu právomoc okrem právomoci podať disciplinárny návrh podľa § 15 písm. b) disciplinárneho poriadku. Pokiaľ ide o prísediaceho doc. JUDr. Kamila Baraníka, PhD., LL.M., najvyšší správny súd nevidel žiadne konkrétne dôvody, ktoré by svedčili o bližšom vzťahu medzi ním a predsedom súdnej rady, ako to tvrdila sťažovateľka. Vo vzťahu k namietanej prísediacej

Mgr. Eve Kováčekovej najvyšší správny súd rozhodol o jej vylúčení z vykonávania úkonov disciplinárneho konania v disciplinárnej veci sťažovateľky, keď konštatoval, že jej mediálne vyjadrenia k zadržaniu 13 sudcov, medzi ktorými bola aj sťažovateľka, vychádzali z úsudku trestnej zodpovednosti týchto sudcov, čo môže podmieniť pohľad uvedenej prísediacej sudkyne na disciplinárnu zodpovednosť sťažovateľky, čo môže spochybníť jej nestrannosť.

18. V okolnostiach danej veci ústavný súd preto konštatuje, poukazujúc na právne závery, ku ktorým dospel v uznesení sp. zn. IV. ÚS 207/2022, že konanie o námietke zaujatosti predstavuje len parciálny procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania veci nestranným súdom. Sťažovateľkou vznesené námietky o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia o nevyhlúčení namietaných sudcov disciplinárneho senátu je preto nevyhnutné integrovať do prípadnej ústavnej sťažnosti smerujúcej proti (očakávanému) meritórnemu rozhodnutiu o disciplinárnom previnení sťažovateľky, a tak sa domôcť ochrany označených práv, teda namietať (rovnako ako v tejto ústavnej sťažnosti) aj nezákonnosť rozhodnutia o ňou uplatnenej námietke zaujatosti, ktoré meritórnemu rozhodnutiu predchádzalo a mohlo ho ovplyvniť. Teda napriek tomu, že sťažovateľka nemá proti rozhodnutiu o námietke zaujatosti, ktoré je v zmysle ustanovení disciplinárneho poriadku za primeraného použitia Trestného poriadku definitívnym rozhodnutím, možnosť podania opravného prostriedku v systéme všeobecného súdnictva, svoj nesúhlas s takýmto postupom môže uplatniť v rámci ústavnej sťažnosti smerovanej proti rozhodnutiu vo veci samej.

19. Za daných okolností a v tomto štádiu súdneho konania pri uprednostňovaní materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti stratilo zmysel a bolo by v rozpore s princípom rozumného usporiadania procesných vzťahov, aby ústavný súd korigoval prípadné pochybenia procesného postupu, resp. rozhodnutia najvyššieho správneho súdu o sťažovateľkou nastolenej čiastkovej otázke (zaujatosť sudcov). Urobiť tak môže len v konaní o prípadnej ústavnej sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu o disciplinárnom previnení sťažovateľky. Zrušenie napadnutého rozhodnutia (po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie) by v konečnom dôsledku vzhľadom na dvojmesačnú zákonnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti mohlo sťažovateľke, pokiaľ by svoj ďalší procesný postup odvíjala od ňou očakávaného rozhodnutia ústavného súdu v konaní iniciovanom jej aktuálne podanou ústavnou sťažnosťou, privodiť stratu lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti samotnému rozhodnutiu o jej disciplinárnom previnení (ak by včas nepodala ústavnú sťažnosť proti meritórnemu rozhodnutiu, ani prípadné zrušenie napadnutého rozhodnutia ústavným súdom v tomto konaní by neumožnilo korekciu meritórnemu rozhodnutiu v disciplinárnej veci sťažovateľky).

20. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, z judikatúry ESLP vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti nezávislé od konania, v ktorom bola námietka uplatnená, sa týka predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa civilných práv a záväzkov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto je čl. 6 ods. 1 dohovoru na takéto konanie neaplikovateľný [pozri Schreiber and Boetsch v. Francúzsko, č. 58751/00, rozhodnutie o prijateľnosti z 11. 12. 2003; Mianiovicz v. Nemecko, č. 37111/04, 55440/07, 55443/07, rozhodnutie o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a (m. m. II. ÚS 190/2015, I. ÚS 507/2016)]. Článok 6 ods. 1 dohovoru môže byť použiteľný len vo vzťahu k rozhodnutiu vo veci samej (bod 18 tohto odôvodnenia).

21. Na základe uvedeného ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu